

RUDAR

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

... Glasilo slovenskih rudarjev ...

Skrajšanje delovnega časa.

II.

V prvem članku smo obravnavali o praktičnih uspehih, ki bi jih nudilo delavstvu zadostno skrajšanje delovnega časa. Sedaj pa hočemo pokazati še druge dobrote krajšega delovnega časa!

Nasprotniki delavstva so si popolnoma edini o „hujskajočem“ delovanju „hudobne“ socialne demokracije. Mi pa smo seveda drugega mnenja. Mi vidimo samo v socialni demokraciji edino politično stranko, ki brezobzirno dela za koristi delavstva in vseh stiskanih. Mi moramo samo obžalovati, da mnogo delavcev še vedno ne izprevidi resničnosti tega stavka in da se dajo pri volitvah zvoditi od nasprotnih strank ter jim oddajo v lastno škodo svoje glasove.

Toda vrnimo se k stvari. Nasprotniki socialne demokracije se seveda temeljito trudijo, da bi povedali o socialni demokraciji kar največ slabega. Eno najpriljubljenejših njih očitanih pa je, da hočejo socialni demokratje razdreti starodavno in sveto družinsko življenje. Gospodje se namreč večkrat norčujejo sami iz sebe, ne da bi se zavedali. Kakor da bi v večini delavskih družin družinsko življenje že davno ne bilo razdejano! In nikakor ne vsled socialne demokracije, o ne! Za vse to je poskrbel kapitalizem, tisti brezobzirni kapitalizem, ki ni zaslužil samo očeta, ampak tudi mater in pogosto celo otroke, od ranega jutra do poznega večera! Toda vzemimo samo najugodnejši slučaj, kjer dela samo mož in ki morda celo toliko zasluži, da družina vsaj za silo zdeluje. Ali ima ta mož družinsko življenje? Ali ima družina očeta? Pogosto pride oče domov, ko otroci že spe, in odide na delo, ko zopet še spe! K večjemu je družina skupaj ob nedeljah! Toda še tu ne vselej! Koliko je delavcev, ki morajo tudi nedeljo izpremeniti v delavnik! In koliko je tudi takih družin, kjer je oče prisiljen zapustiti svojce in si poiskati dela v daljnih krajih, da se leta in leta ne vidi s svojimi otroki in ženo!

Toliko hvaljeno družinsko življenje delavčev je pač strto! Raztrgal in uničil pa ga je moderni kapitalizem. Naša potreba in naloga pa je, da zopet uredimo in oživimo svoje razdrto družinsko življenje. Mi zahtevamo skrajšani delovni čas

predvsem zato, da se moreta oče in mati posvetiti vzgoji družine. Treba je, da se daje otrokom izobrazbe, kajti današnji šolski pouk se ne vrši dovolj temeljito, ker so učilnice prenapolnjene. Zato je neobhodno potrebno, da oče in mati doma vzgajata. Za to pa je treba časa.

Iz tega sledi, da mora delavstvo z vsemi silami stremeti za skrajšanjem delovnega časa. Kajti šele tedaj bo proletarijat uspešno bojeval svoje boje, ako bo izobrazba in vednost v njega vrstah. To pa se bo zgodilo najbolj s tem, ako bomo dobivali izobražen mladinski naraščaj. Mladina pa zajame največ izobrazbe doma.

Da pa se more vzgoja vršiti doma, za to je treba časa in zopet časa! Čas pa bomo dobili najbolj s tem, ako bomo polagali največjo važnost na to, da se delovna doba proletarijata skrajša!

III.

Oglejmo si vrednost krajšega delovnega časa še v smislu ljudskega zdravja! Tako važno poglavje! Samoposebi je umevno, da mora opešati delavec, ako svojih moči več porabi, kakor pa jih nadomesti s hrano. Tak delavec onemore. Telo počasi propada, otroci pridejo na svet slabotni in bolehn. Dušno in telesno oslabelelo delavstvo pa nikakor nima moči, da bi izvojevalo uspeh v boju s kapitalizmom. Za težki boj s kapitalizmom potrebujemo dušno in telesno zdravih ljudi. To pa se bo zgodilo le tedaj, ako na vsak način delamo na to, da se delovna doba skrajša in se tako obvaruje telo prevelikega izkoriščanja.

In dalje! Da se doseže trdno človeško telo, za to ne zadostuje samo omejitev naporov, ampak treba je tudi, da se telo goji. Dandanes so v boju proti boleznim prodrli čisto novi nazori. Preje so se pričeli brigati za zdravje šele tedaj, ko je bolezen že prodrla, dandanes pa se gleda predvsem na to, da se človeško telo obvaruje bolezni. Zato se ljudje poučujejo, kako morajo živeti, da si ohranijo zdravje, in kako se morajo hraniti. Gre še dalje! Občine in država morajo paziti na snago cest, hiš, stanovanj, zraka, vode in tako dalje. V velikih mestih se nasajajo drevoredi in veliki vrtovi, odprti vsem ljudem, da se lahko navžijejo svežega zraka. Zidajo se prostorne kopalnice, kjer se lahko človeško okoplje in osnaži. V raznih obratih se pazi na to, da se delo ne vrši proti zdravstvenim predpisom.

Tako se na vseh straneh dela za ohranitev človeškega zdravja. Zato mora tudi proletarijat poskrbeti, da si uredi življenske razmere, ki bodo primerne njegovemu zdravju. In ena najvažnejših uredb je skrajšanje delovnega časa. Šele tedaj, kadar bo odpravljen najnevarnejši sovražnik našega zdravja, prenaporno delo, šele tedaj se bomo lahko uspešno borili proti raznim povzročiteljem bolezni. Zatorej si skušajte priboriti z močjo svoje organizacije predvsem krajšega delovnega časa, kajti šele tedaj bomo imeli zdrav proletarijat, bodočnost pa bo dosegel samo zdrav proletarijat!

Plačevanje rudarjev.

Rudarji se ne bore samo za višje plače kakor vsi drugi ljudje, ampak boriti se morajo tudi za najnavadnejše uredbe pravičnega izplačevanja plač. Na eni strani stoje najbogatejši podjetniki v Avstriji, na drugi strani pa delavci obdani od najhujših nevarnosti pod zemljo. Socialno demokratični poslanci Cingr, Daszynski, Beer in sodrugi so takoj po volitvah predložili državnim zbornicam načrt zakona, ki naj bi uredil izplačevanje plač rudarjem.

Večini delavstva se bo zdelo povsem tuje, da se morajo socialnodemokratični poslanci boriti za tako preproste zahteve, kakor so: tedensko izplačevanje, varstvo plač pred odtrgavanjem priskrba potrebnih priprav za obraz od strani podjetnika, izvršitev postave, s pomočjo rednih sodišč. Predlog socialnodemokratičnih poslancev prča, kake nazadnjaške razmere vladajo v avstrijskih rudnikih, zlasti v rudnikih za kameniti premog, in kako samoposebi umevne zahteve urejene delovne pogodbe se morajo šele postavnim potem izvršiti. In venear zadenejo celo te zahteve na največje težave.

Dne 26. in 29. oktobra leta 1908 se je vršilo posvetovanje o predlogu poslancev Cingra, Daszynskega in Beera; toda šele sedaj se je izdelal načrt zakona o teh zahtevah, ki naj bi spremenil rudarsko postavo od leta 1854 ter uredil izplačevanje rudarjev. Kar je najčudovitejše pri tem načrtu, je dejstvo, da se ni dovolila najvažnejša zahteva socialno demokratičnih poslancev, namreč zahteva po tedenskem izplačevanju

LISTEK.

O trebušnem tifusu.

Piše dr. Tomo Zarnik.
(Dalje.)

Truplo se mora neumito zaviti v rjuho, napojeno v razkuževalni tekočini, ter zapreti v krsto z nepremočljivim dnom. Polaganje takih mrličev na oder, obhajanje sedmin, udeleževanje tujcev, zlasti otrok pri pogrebu, je oblastveno prepovedano.

Zoper trebušni tifus je iznašel pred leti doktor Jež neki ekstrakt, ki ga razpečava švicarski zavod za izdelovanje serumov v Bernu. Nahaja se v steklenicah z 250 cm³ in stane 12 kron. Vendar se upi, stavljeni na ta ekstrakt niso uresničili in se rabi to sredstvo le še v nekaterih bolnicah. Specifičnega sredstva zoper tifus, to se pravi, sredstva, ki bi gotovo v človeku uničilo bacile tifusa in njihove strupe, veda še dandanes nima. Vendar pa smemo pričakovati, da se bo v kratkem posrečilo izumiti tako zdravilo.

Sedaj si pa moramo pomagati s simptomatičnim zdravljenjem, to se pravi, mi poizkušamo

odstraniti življenju nevarne znake s primernimi zdravili in sredstvi.

Za tifusom bolni naj mirno leži na postelji, ki jo naj ne zapusti, četudi gre na potrebo. Urin (seč) in blato naj pušča v prikladno ploščnato posodo, ki se z vsebino vred sproti razkužuje z apnico (apneno vodo) ali 2% lysolovo ali 5% karbolno vodo. Rjuha mora biti vedno gladko napeta, sicer se bolnik preleži. Pod rjuho naj se dene vodotesna podloga. Da ne dobi bolnik od dolgotrajnega ležanja na križu in zadaj na stegnih ran (ulesov), ga je treba večkrat preložiti in parkrat na dan s hladno vodo umiti. Dobro je imeti pripravljeno še eno postelj, na katero se včasih bolnik predene. Zoper preležanje se rabijo tudi z zrakom ali vodo napolnjene gumaste blazine. Večkrat na dan je treba bolniku oznažiti zobe in usta. V to svrhu služi jako dobro kamilčna ali žavbeljnova voda (eno žlico kamilc ali žavbeljna se vkuha na kozarec vode). Jako dobra ustna voda se napravi tudi, če se na kozarec vode stopi eno kavino žlico sode, potem se pridene eno žlico čistega špirta, eno nožno špico soli in par kapljic metnega olja.

Bolniška soba se mora večkrat dobro prezračiti. Ne sme se v nji premočno zakuriti. Najboljša je temperatura od 16°—18° C.

Na kmetih imajo navado, da v bolniški sobi prav močno zakurijo in potem bolniško posteljo še k peči primaknejo. Bolnika odenejo tako, da komaj glava ven gleda iz različnih odej. O prezračevanju sobe nimajo pojma. Bolniku dajo jesti kar zahteva. Ni potem čudno, če toliko za tifusom obolelih umrje. Ravno takrat, ko bolnika stresa mraz, ima dotičnik najvišjo temperaturo. Čim bolj se ga zavija in pari, čim bolj vroče je v sobi, tem večja je nevarnost za njega. Po deželi imajo tudi silen strah pred vodo. Da bi vročega bolnika z mrzlo vodo umili, to se jim zdi smrten greh. Vendar so poizkušnje pokazale, da ni boljšega sredstva zoper tifus, kot so primerno mrzle kopeli. Seveda se smejo take kopeli rabiti samo pri krepkih osebah. Voda v kopeli naj ima 32° C, ki se potem z dolivanjem mrzle vode ohladi do 25°—23° C. Kopelj se ponavlja, kadar znaša temperatura pod pazduho nad 39° C in traja 10 do 15 minut.

(Dalje.)

rudarjev. Mi hočemo pokazati, da so popolnoma neutemeljena vsa izvajanja, ki jih je navajal proti tedenskemu izplačevanju rudarski svetnik Fillunger in načelnik rudarskega pododseka meščanski poslanec dr. Št. L i c h t. Da se da to zahtevo izvesti, o tem priča dejstvo, da je že v mnogih angleških rudnikih uvedeno tedensko izplačevanje in da se je tudi v Avstriji uvedlo tedensko izplačevanje v osmih rudnikih za kameniti premog in v 158 rudnikih za rjavi premog. Toda rudniški posestniki in z njimi tudi večina pododseka si ne žele tedenskega izplačevanja ter ga nočejo dovoliti, ker vedo, da je z mesečnim izplačevanjem delavstvo od njih odvisno kakor tudi od podraževalcev živil, Seveda, rudarski svetnik Tillunger pride do zaključka, da so delavci tem neodvisnejši čem redkeje se jim izplačuje plača. Izkušnja in vse pametno razmišljanje pa uči, da delavci tem pametneje in previdneje gospodarijo čem pogostneje dobe svojo plačo. Ob krajših izplačevalnih obrokih se domače gospodarstvo boljše uredi, se da do življenjske potrebe za en teden boljše razdeliti in se skrajša doba, ki je treba v njej izhajati ob nedostatni plači. Razpor za plače bo tem redkejši, čim krajša bo doba, ki se čez njo zaračuna. Pri krajših dobah ne bo prišlo do toliko razlik med delavci in delodajalci kakor pride pri mesečnih izplačevanjih. Tudi za podjetnika mora biti mučno, da se morajo delavci tolikrat pritoževati radi nepravilnega izplačevanja, kar samo provzroča še večje razburjenje med delavci. Vostravsko - korvinskem rudarskem okrožju se redno pritoži dvesto do tristo delavcev vsak mesec radi plač. Splošno se sodi, da se akord ne izplača tako kakor se je obljubilo.

Milijonarjem avstrijskih kamenitih rudnikov bi pač moralo biti neprijetno, da gospodarijo s tistim denarjem, ki ga dolgujejo delavcem za cel mesec nazaj. Podjetnikom bi moralo biti mučno ob misli, da je večina delavcev zadržanih radi tega, ker se jim plača ne izplačuje tedensko.

Delavci so prepričani, da se podjetniki raditega branijo tedenskega izplačevanja, ker bi morali izdajati več denarja. Podjetniki sami priznavajo, da bi morali plačevati več pisarniškega osebja, ako bi se uvedlo tedensko izplačevanje. Toda ta izgovor nima nikakega odločujočega pomena. Dejstvo, da obstoji v večini angleških rudnikov tedensko izplačevanje in tudi celih vrst avstrijskih rudnikov priča jasno, da se da tedensko izplačevanje rudarskih plač čisto dobro izvesti.

Po dolgem času se je izdelal načrt za spremembo splošne rudarske postave. Ta načrt pa je silno slab in se rudarji nikakor ne morejo z njim zadovoljiti. Predvsem hoče načrt obdržati mesečno izplačevanje, vendar pa se daje ministru za javna dela prostost, da lahko določi krajše izplačevalne obroke.

Rudarji naj bi tudi za naprej plačevali smodnik in orodje. V splošnem se ozira ta načrt bolj na želje podjetnikov kakor pa na zahteve rudarjev.

Ta načrt je rudarje jako razočaral; zato pričakujejo rudarji od pododseka in od zbornice, da bodeta pravična njih željam.

Obroč je sklenjen.

Čim bolj se boljšajo splošne gospodarske in kupčijske razmere, tem razdražljivejše vesti prihajajo iz tabora podjetnikov. Z neznansko naglico in vztrajnostjo utrjujejo podjetniki svoje zveze in z dalekosežnim pogledom iščejo novih načrtov, kako bi denarno utrdili moč svojih organizacij. Podjetniki so željni boja z delavstvom, za ta boj pa se hočejo kar najbolje pripraviti.

Zdaj se jim zdi, da so že rešili glavna vprašanja z ozirom na podporo svojih članov ob stavkah, izpohih in podobnih slučajih. Zdaj se predvsem bavijo z novo mislijo, namreč z mislijo, kako bi združili v eno samo zvezo industrijske, obrtne in trgovske kapitaliste.

Z velikim veseljem je poročalo meščansko časopisje zadnjih dni, da se je ustanovila „nova centrala“, z imenom „Gospodarska centrala“. Veliko je bilo veselje vseh meščanskih listov najraznovrstnejših strank, v tem veselju so pozabili na vse svoje programe.

Delavstvo seveda nikakor ne sme prezreti tako važnih dogodkov kakor je ustanovitev

„Gospodarske centrale za obrt trgovino in industrijo v Avstriji“, ampak treba je, da si ta pojav pobliže ogledamo.

Ta centrala se je ustanovila brez posebnega hrupa, tudi se niso čuli tisti hujskajoči govori kakor smo jih vajeni ob takih prilikah. Vendar pa ima centrala nekaj posebnega na sebi: pod plaščem patriotizma hoče izkoristiti.

Industrija, trgovina in obrt gredo pri tem podjetju roko v roki. Vendar pa se opaža, da je industrija že nekoliko napredovala v izkoriščanju in v boju proti delavstvu; kajti zdi se, kakor bi se nekoliko sramovala patriotizma. Toda vkljub temu majhnemu, povsem neznatnemu nesoglasju je obroč sklenjen, „Gospodarska centrala je osrednja zveza avstrijskih izkoriščevalcev v obrti, trgovini in industriji. Novo ustanovljena organizacija odločno odklanja sleherno konkurenco z že obstoječimi podjetniškimi organizacijami, ampak hoče biti le zveza vseh teh organizacij. V tem smislu je govoril govornik industrijcev in se je toplo zavzemal za pospeševanje načrta. Tukaj se gre torej čisto jasno za okrepitev obstoječih, podjetniških organizacij, pri čemer je jako značilno, da hočejo doseči podjetniki ojačenje in okrepitev svojih moči z osrednjim združenjem. Obenem so se izjavili podjetniki tudi za to, da naj se po posameznih krajih snujejo podružnice.

Toda nas ne zanima samo oblika organizacije, ampak tudi nje program. V tem smislu sta govorila dva govornika. Govornik obrtnikov je govoril o skupnem sovražniku obrta in industrije ter ob tej priliki napadal agrarce. Sicer je sploh čudno, kako so prišli obrtniki in industrijci skupaj, ko je splošno znano, da je ravno moderna industrija najhujši sovražnik obrtnikov.

Znamenitejši pa je govor zastopnika industrije. Ta je milo tožil o ogromnih bremenih, ki se nalagajo industriji. Jasno je, da so tu gospodje mislili stroške, ki jim jih nalaga socialno zavarovanje. Kajti v programu „Gospodarske centrale“ čitamo te zahteve podjetnikov: „Varstvo delavoljnih pred nasilno in strahovladno agitacijo, prepoved stavk v splošnokoristnih obratih (železnica, pošta, voda, električni obrati itd.), udeleževanje socialne politike potom mednarodnih ukrepov, in sicer tako, da pri tem obrati in njih gospodarska moč ne bodo oškodovani“.

To je jasno povedano in se dobro loči od raznih zavutih izjav, ki jih je izražal govornik industrijcev s tem namenom, da bi prikriji prave načrte združenega podjetništva. Govornik industrijcev je tožil da so se doslej sklepale postave, sovražne in nasprotno podjetnikom, čemur je krivo dejstvo, da so obrtniški, industrijski in trgovinski podjetniki delali vsak na svojo pest. Končno je poudaril, da morajo vse tri skupine združene iti v boj, za kar je treba enotne, krepke organizacije. Namesto praznih besed moramo delati dalekosežno gospodarsko politiko. Centrala mora delati na to, da se bo vršila enotna meščanska politika. — Kdo bi po teh besedah še dvomil, da je namen „Gospodarske centrale“ organizirano podjetništvo okrepiti za baj proti delavstvu!

Seveda se delavcem ni treba preveč bati teh obsežnih priprav. Toda potrebno je, da se iz tega uče! Novo ustanovljena „Gospodarska centrala“ je svarilno znamenje; naša dolžnost je zlasti v tem času, ko se gospodarske in kupčijske razmere splošno boljšajo, da svoje moči združimo. Glejmo, da bo naša organizacija v redu!

Vzgojevalno delo.

Leto 1910 za avstrijsko strokovno gibanje ni bilo nič kaj ugodno. Ne le, da se število članov ni povečalo, šlo je celo nazaj. To pa nas ne sme oplašiti, nasprotno, to dejstvo nas bi moralo podžgati k vztrajnemu delu. Predvsem je treba pretuhtati vzroke nazadovanja ter pogledati, ali se ni morda vrinila v organizacijo samo ta ali ona napaka, ki je deloma zakrivila nazadovanje. Gotovo je dovolj utemeljenih vzrokov, ki so slabo vplivali na razvoj organizacije, na primer: slabe gospodarske razmere notranji razpor med češkimi in nemškimi strokovnimi organizacijami, strahovlada podjetnikov itd.

Mi pa se ne smemo zadovoljiti samo s tem, da poiščemo vzroke nazadovanja, ampak naša prva skrb mora biti, da premislimo in skušamo najti sredstva, ki bi z njimi utegnili odpraviti ali vsaj oslabiti te vzroke. Res je, da vsled slabih gospodarskih razmer mnogo delavcev izgubi delo in da podjetnik v tem času posebno rad odpušča ravno organizirane delavce. Toda ako primerjamo število odpuščenih delavcev s tistimi, ki so izstopili iz organizacije, tedaj vidimo, da jih je izstopilo mnogo več kakor pa jih je bilo odpuščenih.

Ne varajmo se! Mi nismo izgubili v svojih organizacijah samo tistih delavcev, ki se jim je odpovedalo delo, ampak tudi tiste, ki so ostali doma in se niso izselili. Teh bi pač ne bilo treba izgubiti: Tu mora biti neka napaka, ki jo hočemo poiskati.

Mnogi sodrugi ne smatrajo za potrebno, da ponavljajo tiste prvotne vzroke in namene, ki so ustvarili organizacijo. Ti sodrugi mislijo, da vendar ne kaže vedno ponavljati stare pesmi in da moramo priti naprej. Deloma imajo sodrugi prav pa vendar samo deloma! Oglejmo si tiste delavce, ki so izstopili iz organizacije! Večinoma to niso stari, izkušeni delavci, ki so že dolgo vrsto let v organizaciji, ampak predvsem tisti delavci, ki so še malo časa v organizaciji in ki so pristopili k njej navadno vsled takega nenadnega, dobro uspelega gospodarskega boja. Taki ljudje se dajo voditi od trenutnih uspehov, stopijo v organizacijo, plačujejo prispevke, toda izstopijo pri vsaki priliki zopet iz organizacije, ako ne dosežejo takoj kakršnihkoli uspehov. Taki ljudje niso nikdar prav umevali pomena organizacije. V organizacijo so stopili samo iz najosobnejših ozirov. Ako pričakujejo dobička od izstopa iz organizacije, tedaj kratkoma izstopijo. Tega ti ljudje ne store vselej iz neznačajnosti, ampak često iz gole nevednosti. Tu se pokažejo posledice premajhne izobrazbe. In zakaj? Taki delavci so vstopili v organizacijo po kakem vspehu. Plačujejo prispevke, za drugo pa se skoro nič ne brigajo.

Na shodih pa se redko pokažejo. Ako pride tak delavec kdaj slučajno na shod ali na predavanje, kjer se ravno govori o potrebi in važnosti organizacije, tedaj se zgodi, da je ohranjen za dlje časa organizaciji, dasi mu še vedno ni pomen organizacije povsem jasn. Tudi dobiva svoj strokovni list, ki bi mu marsikaj temeljito razjasnil. Toda strokovni listi se ne morejo vedno pečati s prvotnimi nalogami organizacije, ker morajo ostati na visini časa ter zasledovati sedanji kapitalistični razvoj. Tako se zgodi, da najnovejši člani marsikaj v listu težko razumejo, čeprav je pisano še tako poljudno. Zategadelj strokovnega lista ne berejo s pravim zanimanjem ali pa ga sploh ne berejo.

Da se razume bistvo in namen organizacije, je vedno treba nekake šole. Člani, ki niso prebili te šole, ne poznajo strokovnega gibanja in ga sodijo samo po trenutnih uspehih. Ako organizacija za delavce kaj doseže, tedaj so vsi vneti zanjo! Ako pa se kako gibanje ponesreči, tedaj zabavljajo proti organizaciji kolikor morejo. Taki člani so vedno nezanesljivi in obrnejo organizaciji takoj hrbet, ako ne doseže vselej uspehov. To zlo se mora odpraviti.

Res se mnogo govori in piše: ljudje se morajo izobraziti. Toda izobraževalno delo se ne sme tako površno vzeti, ampak treba ga je vršiti resno in temeljito! Ako se je izobraževalno delo že često zanemarjalo, se radi tega ne sme nikomur nič očitati. Dnevna vprašanja v Avstriji, ki se tičejo delavcev, si slede naglo drugo za drugim. Politični dogodki, gospodarske krize, poslabšanje plač: vse to daje organizaciji jako mnogo opraviti. Vedno primanjkuje časa, in moči, da bi se moglo vzgojevalno in izobraževalno delo dobro in uspešno gojiti. Toda čeprav pride primeren čas, tedaj se to delo rado odlaga. Ker se delavci udeležujejo toliko dnevnih vprašanj, tedaj kar mimogrede pozabijo na izobraževalno in vzgojevalno delo. Pozabi se, da je pristopilo večje število novih članov. Ti novi člani se udeležujejo shodov in predavanj, se bore skupno, plačujejo prispevke, toda naenkrat izostanejo in čez malo časa jih opazimo morda celo pri nasprotijih. Ako jih kdo radi tega graja, tedaj pravijo: „Eh, organizacija ni nič vredna, in denar, ki se plača zanjo, je proč vržen!“ In potem naštejejo

vse zahteve, ki jih niso dosegli. Pogosto se moramo naravnost čuditi nenadnemu preobratu preje tako navdušenih sodrugov. In vendar se ti ljudje niso skoro nič izpremenili. Oni nas tudi niso varali, ampak mi smo se varali o njih. Mi smo mislili, da so že zavedni sodrugji, ako so plačevali prispevke in tuptam prihajali na shode. Toda mi smo premalo se brigali za to, da bi jih privedli k podružničnim zborovanjem, sestankom in predavanjem, kjer se je govorilo o glavnih načelih strokovnega gibanja. Tisti člani so jako živahno razpravljali o višjih plačah, o krajšem delovnem času, pokazali pa niso nikakega zanimanja za vprašanja o pomenu organizacije, o uredbi današnje družbe o razvoju kapitalizma in podobno.

Ako smo torej izgubili te ljudi iz organizacije, smo izgubili nekaj, česar pravzaprav nikdar nismo imeli. Mi smo si samo domišljali, da so naši. In s takimi dozdevnimi izgubami se zdi, da naše strokovno gibanje nazaduje. Iz tega nujno sledi, da nikakor ni dovolj ako samo agitiramo za organizacijo, ampak treba je tudi, da nove člane strokovno izobrazimo in in razjasnimo pomen in namen strokovnih organizacij. V ta namen pa je predvsem potrebno izobraževalno delo v podružnicah. Novim članom se ne sme samo to povedati, kaj je treba doseči, ampak tudi to, kaj je že dosegla organizacija. Člani se morajo zavedati, da dobra strokovna organizacija ni potrebna samo za dosego zahtev, ampak tudi za to, da se doseženo brani in varuje. Predvsem pa morajo člani vedeti, da ni glavni namen strokovnega gibanja zvišanje plač in zmanjšanje delovnega časa, ampak da je prva naloga novodobnega strokovnega gibanja odprava zasebnega kapitalističnega izdelovanja in proizvodnje, ki je glavni vir današnje bede.

Bankrotno gospodarstvo.

Brez odpora so dovolili meščanski „ljudski zastopniki“ v skupnih delegacijah zahteve vojaške uprave. Vsako leto je zahteval militaristični Moloh velike izdatke; toda nobeno leto ni stopil pred ljudstva Avstrije s tako ogromnimi zahtevami kakor letos. Kajti pol milijarde, ki se je dovolila vojaškim zahtevam, je vsekakor preveč kakor more prenesti avstrijsko ljudsko gospodarstvo.

Zato je vprašanje, ki se tiče te popolnoma gladke dovolitve, veliko večje važnosti kakor če bi bilo zgolj političnega značaja in pride zlasti za delavstvo kot velevažno vprašanje v upoštevanje. Kajti ta ogromna finančna bremena bodo povzročila ogromne davke, ki bodo vplivali na razvoj industrije in obrti ter s tem tudi na gospodarske razmere delavstva. Avstrijsko delavstvo že od nekdaj trpi vsled dveh neugodnih momentov, zlasti pa še od leta 1906, ko se je pričela uganjati visoka carinska politika. Na eni strani je otežkočila gospodarska kriza delavske boje za boljše razmere, na drugi strani pa se je položaj delavstva močno poslabšal radi vedno hujše draginje. Ta dva momenta sta gotovo občutno poslabšala življenske razmere delavstva. O tem poslabšanju je prinesla par zanimivih podatkov dunajska „Neue Freie Presse“, ki je gotovo vse kaj drugega kakor delavstvu prijazna. Ti številčni podatki nam kažejo, kako so se podražila na Dunaju v letu 1910 živila v primeri z letom 1909 in koliko mesa je manj prišlo na posamezno osebo. Podatki nam dajejo tole sliko:

	koliko K porabi posamezna oseba na dan			koliko kg mesa pride na posamezno osebo na dan		
	Dunajske cene			na Dunaju		
	svinj.	goveje	meso	osebo	živila	
1909	8	164	122	647	2535	
1910	12	200	190	593	2576	

v primeri z letom 1909 . . . +4 +36 +68 —54 +41
v odstotkih . . +50 +22 +56 —8 +15
(Znak + pomeni več, znak — manj v primeri s prejšnjim letom.) Toda to ni edini dokaz za poslabšanje položaja nižjih ljudskih plasti. Izkaz o naši trgovski bilanci nam namreč kaže, da smo pasivni, to se pravi, da uvažamo več kakor pa izvažamo. O tem dejstvu nas pouče številke:

Leto	u v o z	iz v o z	izvozilo se je več +	uvozilo se je več —
1905	2146	2218	+97	
1906	2341	2380	+39	
1907	2501	2457	—44	
1908	2398	2255	—143	
1909	2746	2318	—427	
1910	2843	2392	—451	

Od leta 1907 imamo torej redno pasivno trgovinsko politiko. Vsled teh razmer pač ni treba še bliže in natančneje dokazovati, da je Avstrija gospodarsko uboga in revna dežela, ki ne prenese nadaljnjih težkih obremenitev. Z eno besedo: mi nimamo tistih virov, ki se iz njih ustvarja ljudsko blagostanje. V letošnjem proračunu pa iznašajo izdatki 2818 milijonov kron, izmed katerih jih pride 1439 milijonov za upravne stroške, in sicer v sledečih razmerjih: javna moč in javno varstvo . . . 449 milijonov
uprava in justica 263 „
državni dolg brez dolga železnic . 285 „
državni dolg z dolgov železnic . 528 „
pouk in izobrazba 120 „
ljudsko gospodarstvo . 163 „
pokojnine 111 „

Iz tega proračuna je razvidno, kako silno se skopari, kadar gre za razne kulturne zadeve. Pouk in ljudsko gospodarstvo daleč zaostaja za drugimi potrebščinami. To dejstvo tudi temeljito ovrže razne podjetniške tožbe, češ, da se potroši mnogo preveč za socialnopolitične zahteve.

Tako žalostno sliko nam nudi sedanost in nič veselejši pogled se nam ne odpira v bodočnost; da, bodočnost obeta biti še žalostnejša. Tako je dejal pred kratkim podpredsednik avstrijske zbornice dr. Steinwender v nekem predavanju:

„Mi imamo že sedaj 145 milijonov primanjkljaja. Vsako leto se bomo morali zadolžiti za milijone. Ako ne bomo mogli pokriti stroškov z rednimi dohodki, tedaj lahko doživimo veliko katastrofo.“

Tako torej nima naše ljudsko gospodarstvo pričakovati nič dobrega, kar ne more ostati brez vpliva na delavstvo in njega razmere. V bodoče pa se bo moralo iskati novih pokritij za državne potrebščine, kar bo povzročilo za delavstvo poleg obstoječe draginje živil nove obremenitve. Nedvomno je, da se morajo v takih razmerah politični in gospodarski boji silno poostriiti. Naše bankrotno ljudsko gospodarstvo je velika nevarnost za delavstvo; tej nevarnosti se mora delavstvo složno v bran postaviti s krepko organizacijo. Kdor torej noče, da nam bodočnost ne vzame vseh koristi, ta mora delati za okrepitev organizacije!

Strokovni pregled.

s Šestmesečna stavka angleških rudarjev. Angleški rudarji premogovnega okoliša v južnem Walesu že 6 mesecev stavkajo in še ni nobenega upanja, da bi se stavka, ki se je udeležuje 12.000 rudarjev, kmalu končala. Za časa stavke je prišlo do ostrih konfliktov med stavkujočimi in policijo, ki je bila od raznih strani tja poslana in imela po nemškem vzoru nalogo, da stavkujoče rudarje provocira, da bi se na ta način našli nekaki vzroki, za razna nasilna sredstva proti stavkujočim. In značilno je, da so ti „nemiri“ takoj prenehali, kakor hitro je bila odstranjena policija. — Stavkujoči se vzdržujejo iz svojih lastnih blagajnic ali iz rezervnega fonda, ali podpira jih tudi rudarska federacija Velike Britanije. Glavni vzrok stavki je zahteva, da se rudarji za delo na nerednih in nevarnih mestih posebno odškodujejo. Ker se tej zahtevi ni hotelo ugoditi, je izbruhnila stavka. Na zadnji specialni konferenci federacije se je sklenilo, da se ta stavka napravi narodnim vprašanjem. Radi tega se pričakujejo za prihodnje mesece dalekosežne akcije britskih rudarjev.

s Grozeča stavka rudarjev v ostrovskelem premogovnem okrožju. V ostrovskelem premogovnem okrožju grozi izbruhniti velika stavka rudarjev. Tamkajšnji rudarji nimajo namreč nikakšnega določenega delovnega časa, pa tudi ne določene dnevnine (mezde), tako da so takorekoč izročeni na milost in nemilost obratnih vodstev in njihovih organov. Vrhutega pa se v tem okrožju od strani obratnih uradnikov in paznikov tako brutalno postopa, kot malokje drugje. Naravno, da je začelo zbok tega med rudarji prav nevarno vreti in je morda samo še vprašanje časa, da izbruhne stavka. — Vendar je pričakovati, da poseže parlament ali pa vlada v te razmere, preden pride do odprtega konflikta.

Dopisi.

d Zagorje. Na seji zaupnikov, dne 12. t. m. se je izvolil pripravljalni odbor za odsek mla-

dinske zveze. Za mladinsko organizacijo vlada veliko zanimanje in je že do sedaj priglasiło svoj pristop precejšnje število fantov. Ker so zdaj pravila mladinske zveze že potrjena, skličemo ob prvi priliki ustanovni shod, da se prične potem kar s sistematičnim delom.

d Zagorje. V nedeljo, dne 19. t. m. se je vršil tu napovedani politični shod, na katerem sta govorila sodrug Mrak in sodrug Čobal in sicer prvi o predmetu: Militarizem in meščanska politika, — drugi pa o predmetu: Žena in politične pravice. Izvajanjem obeh govornikov so delavci in delavke z zanimanjem sledili. Samo želeli bi bilo, da bi se tako važnih shodov delavci v malo večjem številu udeleževali. Obširnejše poročilo o shodu prinese „Rdeči Prapor“.

d Trbovlje. Dne 16. marca je našel paznik Bigmann v rovu na progi mrtveca Gasparne Ludovika, ki je bil na glavi ranjen. V rovu se nahaja električna sesalka, pri kateri je bil Gasparne uposlen. Ker je dvomljivo, jeli je bil mrtvec epileptičen, ali se je zgodil zločin ali nezgoda, se bo uvedla zdravniška preiskava na ponesrečencu.

d Na strokovnem polju. Zadnjih par let smo na strokovnem polju tudi mi Slovenci precej napredovali. Vendar pa ta napredek še z daleka ne odgovarja našim težnjam, za katere so strokovne organizacije ustanovljene. Ko so se pojavili posamezni strokovni listi, smo se nadejali gotovo boljšega napredka, kot se danes v resnici kaže. Z vstanovitvijo „Železničarja“ „Tobačnega Delavca“ in „Rudarja“ pričakovali smo, da se bodo organizacije teh strokovnih obsegov izpopolnile. Pa žal, da temu ni tako. Toda moj namen ni razpravljati o napredku ali zaostalosti posameznih organizacij in strokovnih listov, ki so se povspele, da imajo svoja lastna strokovna glasila, hočem se omejiti samo na organizacijo rudarjev našega južnega revirja. S pridobitvijo svojega lastnega strokovnega lista „Rudar“, ki je pričel izhajati s prvim majem lanskega leta, smo postali tudi mi slovenski rudarji, enakopravno deležni pravic, ki jih je že pred dajala „Unija avstrijskih rudarjev“ Nemcem, Čehom in Poljakom. Vsak rudar, če danes tudi še ni strokovno organiziran, bi moral biti ponosen na to pridobitev, zakaj spoznati bi moral pomen orožja, ki mu je dano, da ga rabi proti izkoriščevalcu, ki čez mejo izrablja njegove delovne moči. Pa ne le zaradi tega sameo, ampak vedeti bi moral, da list pisan v svojem materinem jeziku, ki ga delavec najbolje razume, bo našega rudarja tudi kulturno povzdignil in izpopolnil pomanjkljivosti sedanjih razrednih organizacij. Ali žal naši slovenski rudarji teh važnosti ne umevajo. Nehvaležnost se opazuje napram listu povsod in še celo v krajih, kjer bi človek pričakoval vse, zanimanje za svoje strokovno glasilo. Lista, v kolikor mi je znano, nima niti tretjina rudarjev v celnem revirju, dasi izhaja že skoraj eno celo leto. Po tem nam je soditi tudi napredek organizacije same. Pa še več, saj niti vsi organizirani rudarji lista ne jemljejo, dasi jim ga organizacija sama plača. Tako je naprimer pri nas v Idriji, da se dobra tretjina organiziranih rudarjev za list ne briga. Kaj pa še le ostali rudarji? Kako torej povzdigniti organizacijo, če ne s tiskom? Kje je krivda brezbrčnosti? Ne bo odveč, če rečem, da je tega kriva v precejšnji meri organizacija sama in njeni voditelji v početku delavskega gibanja na Slovenskem. Ob početku socializma na Slovenskem vstanavljale so se skupine oziroma organizacije raznih strk, ki so se s časom več ali manj razvile. V teh skupinah, dasi so bile strokovnega značaja, pa se s početka ni propagirala razredna strokovna misel, pač pa se je vse to skupaj imenovalo socialna demokracija. Kdor je pristopil h kakim takim strokovnim skupini, razupilo se ga je takoj, ta je socialni demokrat, pa naj je bil še tako zagrizen fanatik konfesije ali nacionalizma. Razume se, da so taka naziranja ovirala razvoj strokovnih organizacij, kar se v precejšnji meri še danes opazuje. Še danes je veliko takih ljudi, ki mislijo, da so socialni demokrati, ker so člani „Unije“ rudarjev, ali pa, da so strokovno organizirani, če čitajo „Rdeči Prapor“. Pridemo torej k vprašanju, kaj storiti, da se napačno naziranje, ki ovira strokovni in politični razvoj stranke, odpravi. Ali naj to storijo vsi zaupniki po okrajih, ki so po navadi z drugim delom preobloženi? Ali naj to odpravijo organizacije rudarjev ali katere-sibodi izpopolnijo listi, ki jih ni mogoče zavesti v delavske mase kot bi bilo potreba? Mnenja sem, da z vsakim novim listom, ki se ustanovi, treba je tudi novih ljudi. Ljudi torej, ki so nastavljeni ne le, da list pišejo, vodijo administrativne posle, ampak, da posežejo za razširitev lista in organizacije tudi z živo besedo med indifereentne mase delavstva. Naša naloga je, da si pridobimo čimnajveč agitatoričnih moči in to je mogoče le z vstanovitvijo listov, pri kojih se te moči, če so na pravem mestu, same plačajo. Posebno lahko je to izvesti pri našem rudarskem listu, ki ga „Unija“ mora podpirati, dokler ni list sam aktiven. Zato svetujem vsem onim, ki danes razvoj lista in organizacije rudarjev v našem že itak razkosanem revirju zadržujejo iz različnih vzrokov, da čimprej vresničijo tudi že na drugem mestu izrečeno željo, da dobi list „Rudar“ sposobnega administratorja, ki bo imel poleg tega, edini agitatoričen posel. Ker le na tak način je pričakovati

uspehov pa najsiho na strokovnem ali pa političnem polju.

V Idriji, marca 1911.

I. S.

(Opazka redakcije.) Prav z veseljem pozdravljamo opazke sodr. Štrausa, da je „Rudar“ med člani in rudarji sploh premalo razširjen. Tudi mi smo mnenja, da je treba razširiti strokovno glasilo med vse rudarje. Toda če je sodrug Štraus mnenja, da je mogoče opraviti to upravitelju ali uredniku, se kruto moti. Ako hočejo rudarji in zaupniki, da se list razširi, potem bodo morali za to delo prijeti že sami. Tudi list lahko pospešijo s tem, da mu redno poročajo o dogodkih pri raznih rudnikih, kar se danes pač ne dogaja, in zato se pač menda ne more delati odgovornega upravnika ali urednika. Nekaj pa opazamo iz njegovega dopisa, kar je pač bolezen, ki jo najdemo v vseh slovenskih okrajih, da naj bi jim list izdrževali drugi, v tem slučaju je mnenje Štrausa, Unija. Vsem sodrugom priporočamo, da si list naročajo in odjemljejo, potem pa jim nastavimo stalnega urednika in upravitelja, ker prav drage volje oddajamo mesta, s katerimi imamo precej opravila brez vsake odškodnine.

Razne stvari.

r Siromašni vatikanski vjetnik. Od vseh strani sveta se nabira takozvani „Petrov novčič“ za siromašnega vatikanskega vjetnika, naslednika siromaka in oznanjevalca Jezusa Kristusa. Da se pa razvidi, kakšno je to siromaštvo, prinašamo po belgijskem časopisu „La pensée“, ki je jako dobro poučen o vatikanskih razmerah, bilanco papeževnega premoženja, ki nam pač jasno osvetljuje siromaštvo „svetega očeta“. — Najprej pridejo dohodki, ki so dohodki iz italijanskih in inozemskih posestev 875.000 lir
akcije, obligacije in rente 6.000.000 „
darovi in „ofri“ 2.500.000 „
Petrov novčič 12.000.000 „

Skupaj 21.375.000 lir

Torej letno 21 milijonov in 375 tisoč lir čistih dohodkov, kar nam, če zaračunamo to za 5% obresti, predstavlja kapital od skoraj pol milijarde lir. (Lira iznaša približno toliko kakor naša krona.) Poglejmo sedaj izdatke:

Plače za kardinale 875.000 lir
(Večinoma pa imajo še druge postranske orjaške dohodke.)

Plače za papeževo gardo, sluge, služnike in sploh služabništvo . . . 3.970.000 lir
Za biblioteko, muzej i. t. d. 1.250.000 „
Za vzdrževanje Petrove cerkve 780.000 „

Skupaj 6.875.000 lir

Torej ostane ubogemu rimskemu „vjetniku“, o katerem naše pobožne tercijalke v ženski in moški obleki pač še vedno verjamejo, da mora ležati na „trdi slami“, in za katerega se nabira po vseh cerkvah sveta, torej ostane temu „revežu“ vsako leto „samo“ petnajst milijonov lir čistega dohodka... Tako torej živi „ubogi“ gospod papež. Ali se to strinja s Kristusovimi nauki, z nauki tistega idealnega in vzvišenega človekoljuba in propovednika, ki ni imel, kamor bi položil svojo glavo?...

r Kaj je dreadnought (dridnavt)? Smešno vprašanje! — mi pravite. Velika ladja, vojna ladja, ki stane nad 60 milijonov kron in slovenski ji pravimo: „Ne boj se ničesar!“ — Izvrstno. — Vam je li znano, kako visok je stolp Štefanove cerkve na Dunaju? — O, da! 142 metrov. — No, tedaj dodajte k temu še 18 metrov, potem imate dolžino enega dridnavta. — To je velikan! — Za boga, res. V uradu, kjer se konstruira, dela 20 inženirjev in 10 risarjev dolgo časa na predpripravi za izgradnjo take pošasti. Da se taka ladja popolnoma dogradi, treba več ko dve leti in zaposlenih je ravno 4000 delavcev. — Tega vam ne morem verjeti. — In če pomislite, da tak „Nebojsenič“ tehta 25 milij. kilogramov, potem lahko slutite, koliko se za njegovo vzgradnjo uporabi materiala. In ko ta barka že enkrat plava, je treba še zmiraj kakih 16 do 18 mesecev, da se napravijo oklopi, da se dogradijo stolpi za topove, se napravijo stroji za turbine, se uredijo stanice za municijo, da se inštalirajo skladišča za vodo in premog, dokler se montirajo težki in lahki topovi na lafete v stolpih, dokler se ne uvede naprave za signaliziranje, dokler se ne uredi razsvetljava, skratka, dokler ladja ni popolnoma opremljena. Za kurjavo pod kotli ukrca „Nebojsenič“ 250 vagonov premoga, to je najmanj 4 polne vlake. Kroglice iz njegovih topov tehtajo 50 kilogramov in zadenejo stalno v daljavo 12 kilometrov. Dvanajst takih krogelj, potem 32 po 45 kilogramov in končno 100 krogelj po 40 kilogramov se lahko izstrelji v eni sami minuti. Vsega skupaj se nahaja na dridnavtu 200

krogelj za vsaki veliki top, a vsaka taka kroglica stane 6000 kron, potem 4000 kron za srednje topove in 2000 kron za male brzostrelne topove. Za postrežbo — — — Prosim vas, nehaite vendar enkrat! Vi ste rekli, da vsaka topovska kroglica stane 6000 kron? — Da. — Ali, dovolite mi, meni to nikakor ne gre v glavo — saj od tega bi mogli — da — celi dve — rodbini — živeti skozi eno celo leto! Vsaka s tremi tisoči kron. In kako bi bili še srečni, ko bi to imeli. — A za postrežbo na taki ladji je potrebnih vsaj 1000 ljudi! Dnevni izdatki za tako ladjo znašajo 5 do 6 tisoč kron. — Saj to je strašno. Koliko bi se moglo koristnega in dobrega napraviti s tako velikanskimi vsotami! — O, da, gospodine moj, mi ne bi imeli dridnavtov! Mi ne bi bili velesila. Kaj mislite? — Čujte, vi, prosim vas, nehaite, meni se dela tema pred očmi, kadar čujem, kako mi napredujemo v — civilizaciji in kulturi! — Ha, ha, ha, gospodine moj, v civilizaciji in kulturi — — —

r Stavka krojačic. Na Dunaju je izbruhnila velika stavka krojačic. Število stavkujočih krojačic znaša na tisoče. Vzrok stavki je ta, da podjetniki niso hoteli privoliti v priboljške pri plačah, ki jih zahtevajo krojačice, ki so zares škandalozno plačane. Solidarnost med stavkujočimi pa je taka, da je upati, da v najkrajšem času na vsi črti zmagajo.

r Beg pred lakoto. Na Španskem je v mnogih mestih prevladala lakota. Tako so nedavno tega prebivalci mesta Calvena sklenili izseliti se zaradi lakote. A sedaj se javlja, da so tudi prebivalci Toraid de Ribotta se odločili, da zaradi lakote zapuste „krilo domovine“. Med tem ko se narod zaradi lakote trumoma izseljuje, se pa na Španskem naseljujejo še — tuji duhovniki.

r Osemurni delovnik za ženske. Zakon, ki določa osemurni delovnik za ženske bo skoraj gotovo v najkrajšem času sprejet v državi Washington. Isto bi se moglo zgoditi v državi Ohio, če bo nekoliko takozvanih „delavskih“ zastopnikov imelo toliko poguma, da se postavijo na stran delavstva proti zastopnikom kapitalističnih strank.

r Krvava statistika. Pred par dnevi je bila obelodanjena službena statistika ubojev, ki jih je carizem izvršil nad ruskim narodom. Statistika, ki pač kakor vsaka službena statistika, posebno pa te vrste, daleč zaostaja za resničnim stanjem stvari, ki nam pa vendar kot taka odkriva strašno sliko: Leta 1905. je bilo pogubljenih na podlagi sodne razsodbe ali brez nje 900 oseb; 1906 1605 oseb; 1907. — 1189 oseb; (1692 smrtnih obsodb); 1908. 983 oseb (2131 smrtnih obsodb); 1909. 717 oseb; (1551 smrtnih obsodb); januar — oktober 1910. 150 oseb; skupaj nad 5500 oseb. — V bojih s policijo in vojaštvom; 1905. je ubitih 22.630, a ranjenih 33.524 oseb. Razen tega so imeli pogromi (klanja, ki jih je prirejela vlada s pomočjo takozvanih črnih stotnij) v oktobru 1. 1905. za rezultat: 8600 mrtvih in ranjenih. L. 1906. je število žrtev kazenskih ekspedicij v baltijskih provincah znašalo 1200. Od 1. septembra 1905. do 1. septembra 1906. bilo je 638 pogromov, v katere je bila zapletena tudi policija. Pogromi so izvršeni nad 30.075 rodbinami, nad 158.101 dušo, od katerih je bilo ubitih in težko ranjenih okrog 2000 oseb. A nad vse krvav je bil pogrom, ki so ga uprizorile pobesnele vojaške čete v Sidlenu in v katerem je bilo ubitih in ranjenih okrog 700 oseb. Za časa tega razdobja poslanih je par stotisoč žrtev v prognanstvo. Število zaprtih znaša že okolo 225.000, izmed katerih se nahaja kakih 45.000 oseb v prisilnih delavnicah z najtežjim delom. Kakšen je njihov položaj, to nam najjasneje pokazuje število samoumorov v zaporih, katerih je samo v letu 1909 bilo 112. Te strašne številke nam pač v vsej nagoti razodevajo bestialnosti, ki jih počenja carizem s svojimi krvniki nad nesrečnim ruskim narodom! In to je tisti carizem, ki naj bi bil po naukih gotovih „slovanofilov“ nekako „zatočišče“ upov in stremljenj zatiranih slovanskih narodov!...

r 4000 delavcev v nevarnosti. Poročila iz Švice pripovedujejo, da nad goro Simplonom že več dni besni snežni metež. Snega je napadlo v toliki množini, da se že davno kaj takega ne pamti. Mestoma je visok nad tri metre. Delo v simplonskem tunelu se je moralo ustaviti. Okrog štiri tisoč delavcev, večinoma Italijanov, ki so zaposleni pri gradnji predora, je v vaši Gopenstein popolnoma zasnežilo. Vas je takorekoč izginila v snegu. Od delavcev ni slišati nobenega glasu; gotovo je, da se nahajajo v največji stiski in bedi vsled pomanjkanja hrane. Ve se samo toliko, da je nek delavec, ki je šel v Brieg po pomoč, na poti zmrznil. Njegovo truplo je bilo najdeno. Iz Briega skušajo ljudje prodreti do zasneženih delavcev, da jih še pravočasno rešijo.

Španjolska inkvizicija,

roman v 14 zvezkih, stane sedaj 1 K (prej 2-40 K). V tem romanu se upozna vsakdo s strahotami, ki so jih uprizarjali duhovniki na Španskem. Nadaljevanje temu romanu so: „Tajne grada Rima“ v XIX. stoletju, „Klelija“ v 10 zvezkih s 14 velikimi slikami in stane 2 K. Naročbe in denar s poštino 20 vin. je poslati na naslov: „Naša snaga“, Zagreb, Ilica 55.

Občno konsumno društvo v Idriji

priporoča svojim članom bogato zalogo vsakovrstnega blaga. Društvo ima na izbiro **moške narejene obleke** po najnovejši modi, **ženskega blaga** vsake vrste, **slamnike za moške in otroke** itd. Vse po jako nizki ceni. Pri-
dite in kupujte, kajti v lastni prodajalni ste najboljše in najcenejše postreženi!

Kosumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoča

svojo bogato zalogo špecerjskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

se priporoča svojim članom

za nakupovanje vseh življenskih potrebščin kakor tudi manufakturnega blaga po najnižjih cenah. .:

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

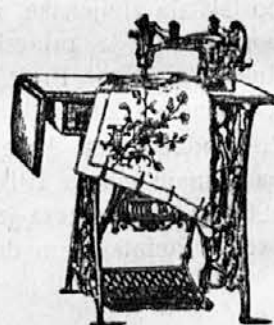
šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Priporočamo našim
-- gospodinjam --

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. ==

Izdajatelja in zalagatelja Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

KOLINSKO CIKORIJJO!